

Milan Mikulka
milan.mikulka@economia.cz

Dobrá zpráva: České středoškoláky láká podnikání, ukázal průzkum

Už když byli malí, probudila se v nich podnikavost. Dnes známý byznysmen Oliver Dlouhý začal ve 14 letech obchodovat s borůvkami – sběračům platil trochu vyšší cenu, než za kolik se vykupovaly v Jindřichově Hradci, pořád to ale byla třetina ceny, za kterou se prodávaly na hranicích s Rakouskem. Na gymnáziu pronajímal stolní fotbalky, vyráběl a prodával jukeboxy. Teď už téměř deset let vede miliardový vyhledávač letenek Kiwi.com. Zdeněk Cendra zase v šestnácti založil firmu SuperHosting.cz a dodnes se stamilionovým byznysem patří k významným aktérům českého internetu. Dlouhý a Cendra jsou známými příklady lidí, kteří začali podnikat ve velmi nízkém věku. Vedle nich jsou v Česku další stovky či spíše několik tisíc dalších, jejichž byznysové začátky jsou podobné. Často začínali neoficiálně, ale s o to větším zapálením – ať už šlo o obchodování s vypalovanými CD/DVD na základní nebo střední škole, tvorbu webo-

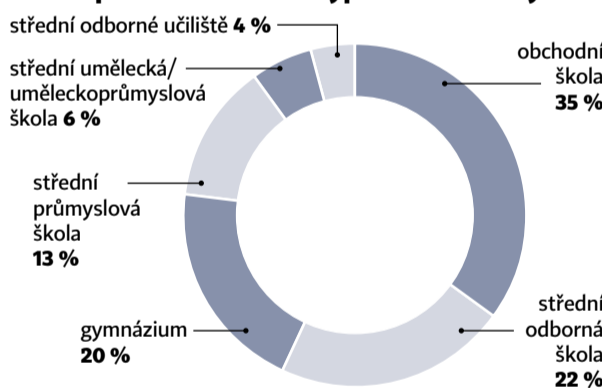
vých stránek či obchodování se vším možným, po čem byla poptávka mezi vrstevníky, podle vzoru „někde koupím a pak prodám draž“. Žáků s výraznou podnikavostí je sice menšina, ale podle nejnovějšího průzkumu na středních školách je chuť českých studentů vrhnout se na podnikání výrazně větší než dřív. Průzkum, kterého se zúčastnilo 1300 středoškoláků ve věku od 15 do 20 let, provedl Nadační fond vzdělávání a podnikání spolu s výzkumnou společností Ipsos. A vyplynula z něj pro Česko pozitivní zpráva – 56 procent dotázaných si dokáže představit sebe samé jako podnikatele nebo podnikatelky. Podnikání řeklo „ne“ jen 14 procent respondentů. „Nečekal jsem, že „ano“ a „nevim“ odpoví dohromady 86 procent respondentů. Před průzkumem jsem tipoval, že to bude maximálně 50 na 50,“ říká spoluautor průzkumu Martin Vítek, předseda správní rady Nadačního fondu vzdělávání a podnikání. I dřívější

průzkumy, které Ipsos dělal pro Asociaci malých a středních podniků, ukázaly, že mladí dávají přednost zaměstnání před podnikáním. Zajímavé také je, co středoškoláky na podnikání láká. Nejde u nich v první řadě o to, stát se bohatými, ale jako hlavní důvod většina z nich – konkrétně 59 procent – uvedla svobodu. Dalším silným motivátorem jsou peníze a moc, které za svůj hnací motor označila čtvrtina středoškoláků. Ambice měnit prostřednictvím svých nápadů svět k lepšímu uvedla pouze dvě procenta studentů. Průzkum přinesl ještě jedno zajímavé zjištění – jakmile měli žáci zkušenost s nějakým školním projektem a jeho prezentací, jejich ochota vyzkoušet podnikání se zvýšila. „České školství je postavené na poslouchání, zapamatování si a testech. Když si ale žáci vyzkouší nějaký projekt, který zároveň musí odprezentovat, jednak se poučí z nedostatků, jednak si začnou trochu víc věřit,“ popisuje Vítek, podle kterého by pomohlo, kdyby v každém předmětu museli žáci vytvořit nějaký projekt, například v literatuře jít po stopách místního rodáka spisovatele. „Ve výsledku taková projektová práce zlepšuje žákům dovednosti, které jsou potřebné i v podnikání,“ dodává. „Vyšlo nám, že žákům chybí informace o tom, jak začít s podnikáním. Přitom vůbec nevědí, že v každém kraji je nějaké inovační centrum, které umí poradit. Takže středoškoláci mají zájem, ale nefunguje propojení s podporou podnikání. Tady je velký prostor ke zlepšení zejména v komunikaci mezi inovačními centry a školami,“ říká Vítek. Příkladem, kde spolupráce funguje, je Smíchovská střední průmyslová škola. Ta

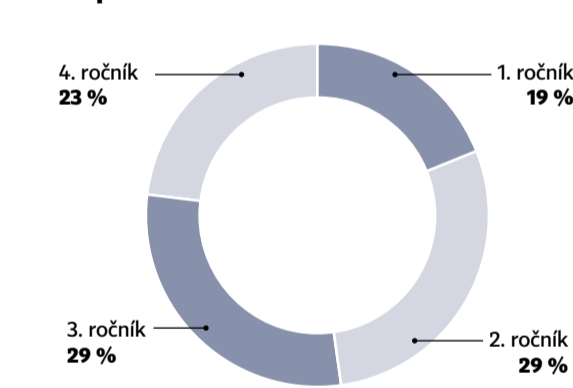
podporuje v žácích podnikání, za tamním ředitelem Radkem Šablíkem mohou přijít s jakýmkoliv projektem nad rámec výuky, škola jim pomáhá na realizaci sehnat peníze. Takto aktivních studentů je ve škole přibližně 20 procent. „Případů jako smíchovská průmyslovka je málo. Ale bohudík Evropská unie zařadila mezi osm klíčových kompetencí, které se mají učit na školách, i podnikavost. Čekám, že spolu s digitálními dovednostmi to přinese zájem o podnikání a školy budou umět v budoucnu lépe poradit žákům, jak začít,“ říká Vítek, podle kterého budou roli zprostředkovatele na škole stále více zastávat kariéerní poradci. Mezi středoškoláky probíhá i projekt Soutěž a Podnikaj. Každý rok do něj žáci v maximálně tříčlenných týmech přihlašují svůj podnikatelský záměr, účastní se několik desítek soutěží. V posledním „normálním“, tedy předcovidovém ročníku 2019 se přihlásily rekordní dvě stovky studentů. „Byl jsem nadšený, že taková aktivita má mezi studenty odezvu,“ říká jeden z tehdejších porotců Petr Šíma, investor do start-upů z DEPO ventures. „Taky mě mile překvapila kvalita projektů a týmů. Malá část projektů byla spíše školní práce, většina projektů by se ale po drobných úpravách mohla rovnou prezentovat investorům,“ pokračuje a dodává, že vidí rostoucí zájem o podnikání mezi studenty. „Nikdy u nás nebyly tak dobré podmínky pro začínající podnikatele jako právě teď, stačí jen nebát se a pustit se do toho. Máme globální trhy, mladí zvládají globální jazyk, kromě toho máme investory připravené investovat do dobrých projektů,“ doplňuje Šíma.

Středoškoláci a podnikání

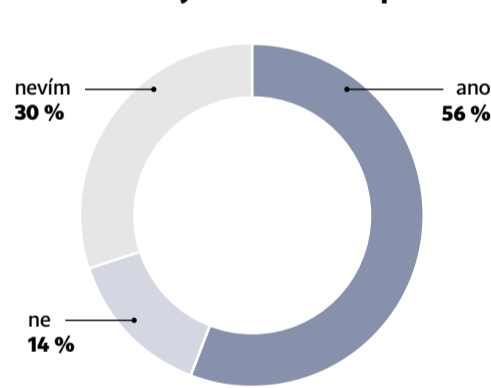
Zastoupení studentů dle typu střední školy

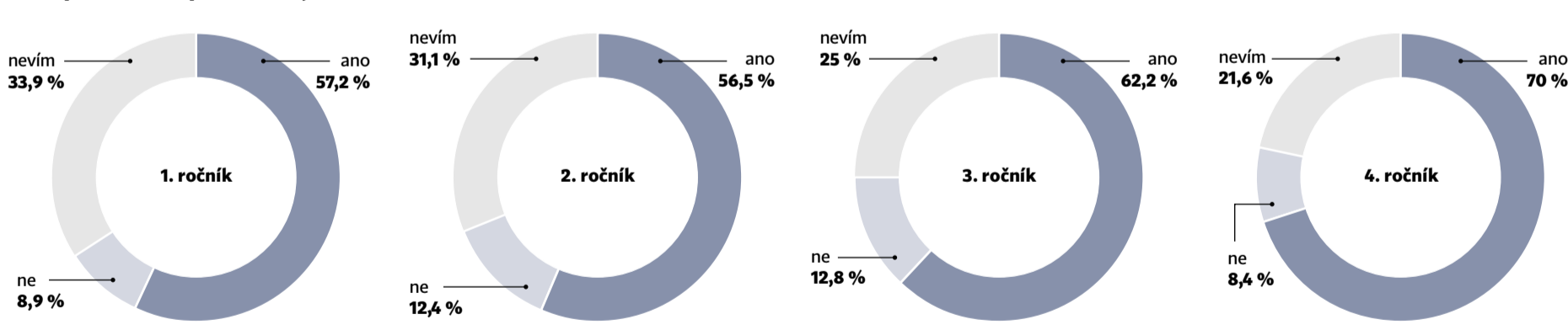
Zastoupení ročníků

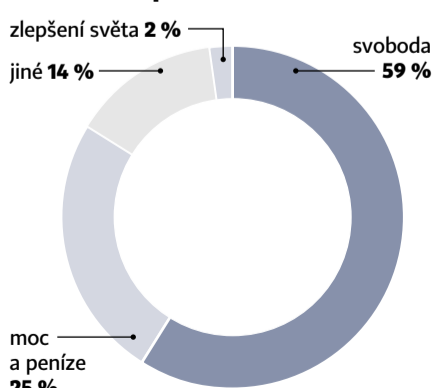
Láká studenty středních škol podnikání?

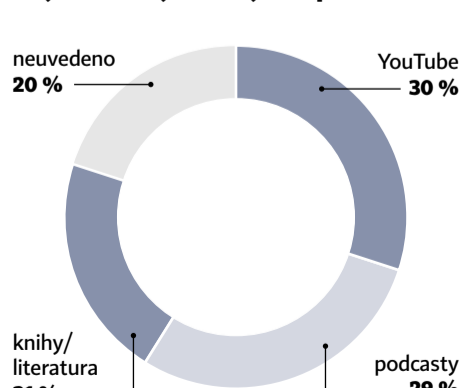
Chuť podnikat napříč ročníky

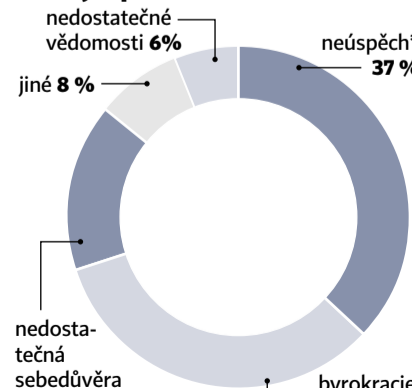
Motivace k podnikání

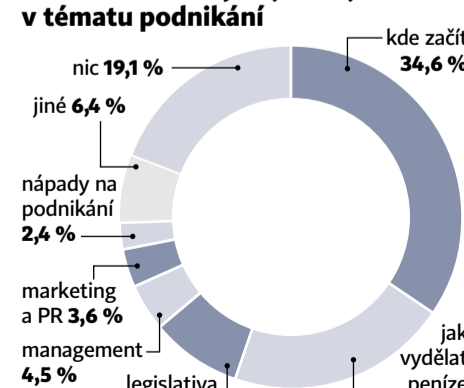
Nejoblíbenější zdroje inspirace

Obavy z podnikání

Co středoškoláky nejvíc zajímá v tématu podnikání

Zdroj: Nadační fond vzdělávání a podnikání

* krach; nápad se neuchytí